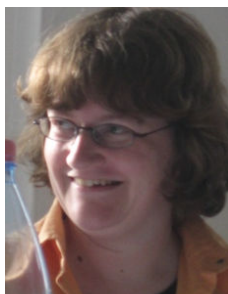

Foka van de Beek is in januari 2005 uitgezonden naar Cluj-Napoca in Roemenië. Foka is uitgezonden door de Classis Buitenpost en werkt als docent aan het Protestants Theologisch Instituut aan het opzetten van een curriculum missiologie en ze geeft Nederlandse lessen aan theologiestudenten die in Nederland willen gaan studeren.

KERK IN ACTIE

RONDZENDBRIEF

Joseph Haydnlaan 2a
3533 AE Utrecht
Postbus 456
3500 AL Utrecht
Telefoon (030) 880 14 56
Fax (030) 880 14 57
E-mail info@kerkinactie.nl
www.kerkinactie.nl

Giro 456

La multi ani! Boldog új évet!
Gezegend Nieuwjaar!

Dit wens ik u graag toe vanuit een besneeuwd Cluj. Het nieuwe jaar is hier rustig begonnen. Het is veel stiller op straat dan in Nederland. Bijna niemand heeft vuurwerk en de meeste mensen blijven de hele avond binnen. Het is een avond om samen te zijn met vrienden en familie. Alleen op het centrale plein in de stad worden enkele activiteiten georganiseerd en daar is na middernacht ook een kwartier vuurwerk.

De meeste kerken hebben diensten op Oudejaarsavond en op Nieuwjaarsdag. Het aantal bezoekers ligt lager dan op zondag, maar er komen toch nog aardig wat mensen.

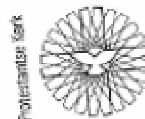
Met Kerst zijn er veel diensten. De Gereformeerden hebben de week voor Kerst elke avond al diensten. Alle andere kerken hadden dit jaar vanaf 22 december diensten. Er bestaat hier ook een derde Kerstdag. Op

Eerste Kerstdag wordt ook Heilig Avondmaal gevierd. Komt het in Nederland nog wel eens voor dat mensen wegblijven als er Avondmaal is, hier zitten de kerken juist extra vol. Kerst is ook de tijd dat er meer aan oecumene gedaan wordt. Er zijn soms gezamenlijke diensten of kooravonden. Men vergeet voor even de onderlinge verschillen en zingt samen Kerstliederen. Zelf heb ik zo'n avond bijgewoond in een Grieks-Katholieke kerk, waar ook een Gereformeerd Hongaars en een Roemeens Orthodox koor zongen. Talen en kerkelijke verschillen zijn dan niet belangrijk, we vieren samen de komst van de Messias.

Contrasten

Naast het mooie van de eenheid en vrede met Kerst, is het ook een periode dat juist de contrasten die hier zijn des te meer zichtbaar worden. In de herfst zijn twee grote winkelcentra geopend in Cluj. Luxe, overdaad, je kijkt je ogen

**KERK IN
ACTIE
GIRO 456**

uit – zelfs als Nederlandse. Het is allemaal mooi en veel. Maar als je het centrum uitkomt, zie je als eerste oude communistische flats. En als je nog wat verder kijkt, zie je bejaarden, kleumend van de kou, dingen verkopen om hun pensioen van een paar tientjes aan te vullen. In deze periode zijn de pleinen, kerkportalen en treinen vol met bedelaars. Ouderen en gehandicapten hebben vaak maar een kleine uitkering. Ook worden nog steeds sommige kinderen aan hun lot overgelaten. Een aantal daarvan hebben wel ouders, maar de zorg is niet altijd optimaal.

Het lijkt erop dat de verschillen steeds groter worden. Een groep mensen hier is rijk: overal in het land staan mooie villa's, je ziet dure auto's, mensen in chique kleding. Er is in Roemenië een middengroep van mensen die redelijk tot goed rond kan komen, zolang er maar niets ernstigs gebeurt. En dan zijn er – vooral – ouderen en zieken, die te weinig hebben om 's winters hun huis te kunnen verwarmen, of soms zelfs om voldoende te kunnen eten. Enkele kerken hier hebben maaltijdprojecten die in een grote behoefte voorzien.

Het blijft moeilijk om deze contrasten te zien. Aan de ene kant zie je het land vooruitgaan en kun je je nauwelijks meer voorstellen hoe het was in de communistische tijd. Aan de andere kant moet er nog zoveel gebeuren: sociale voorzieningen, wegenbouw, aanleg van waterleiding en gas in dorpen enz. En hoe leef je als rijke – want dat ben ik hier – tussen alle armoede die je ziet? Hoe kan je mensen het beste helpen? En waar moet je beginnen?

Joden en Israël

Volgens gegevens van 2002 wonen in Roemenië tussen de 6.000 en 12.000 Joden. In 1924 waren dat nog ongeveer 800.000. In sommige steden, zoals Oradea

en Sighetu Marmatiei (de geboorteplaats van schrijver Elie Wiesel) was bijna de helft van de bevolking Joods. Aan de gebouwen kan je dat soms nog zien. Alle grotere plaatsen hadden een of meerdere synagogen.

In de oorlog was ook hier de vervolging sterk, Joden werden vermoord of naar kampen gedeporteerd. In 1947 telde het land nog maar 428.000 Joden; bijna de helft van het vroegere aantal.

Een Joods kerkhof, zo'n 50 km ten oosten van Cluj

Ceausescu maakte een afspraak met de Israëlitische regering over de Joden in Roemenië: Joden konden een uitreisvisum krijgen, zodat ze naar Israël of elders konden trekken, maar Israël moest dan wel voor elke Jood die dat wilde betalen (dat ging vaak om bedragen van duizenden dollars per persoon). Op deze manier hebben ongeveer 300.000 Joden in de communistische tijd Roemenië verlaten. Van de overigen zijn daarna nog velen vertrokken.

Er zijn hier veel vooroordelen tegen Joden. Men ziet hen vaak als mensen die zich verrijkt hebben in de (soms oneerlijke) handel, een flinke invloed hebben op de wereldeconomie en -politiek en veel aandacht vragen voor zichzelf: ze zouden hun geschiedenis gebruiken om nu dingen te kunnen doen die anderen niet mogen.

Velen in de kerk zien de kerk als het nieuwe Israël: christenen hebben hun plaats ingenomen als Gods volk. Als je doorvraagt,

merken de meeste mensen echter toch ook wel op dat Israël/het Joodse volk Bijbels gezien toch ook een bijzondere relatie heeft met God. Maar voor de meesten is dit geen thema. In de kerken wordt er nauwelijks over Israël gepreekt.

In oktober vonden twee gelegenheden plaats waarbij Israël in de belangstelling stond. Bij de eerste gelegenheid hebben we samen met Nederlandse en Hongaarse theologen een boek over Israël bestudeerd. Daarna werd een lezing- en studiemiddagenserie gehouden voor studenten en gemeenteleden van verschillende kerken over Israël in de Bijbel en het Jodendom. Voor beide was veel belangstelling en het leverde goede, inhoudelijke gesprekken op.

Europese oecumenische assemblee

In september vond in Sibiu – een stad 100 kilometer ten zuiden van Cluj – de derde Europese oecumenische assemblee plaats. Een grote bijeenkomst met vertegenwoordigers van allerlei kerken uit heel Europa. Vanuit Nederland was een delegatie vanuit de PKN (waarvan ik ook deel uitmaakte) aanwezig en ook vanuit andere kerken, zoals onder andere de Remonstrantse, de Oud- en Rooms-Katholieke en de Broedergemeente.

Het thema van deze derde conferentie was: “Het licht van Christus schijnt op Europa”. Dit thema was weer onderverdeeld in kleinere thema’s rond de kerk (eenheid, spiritualiteit, getuigenis); Europa (religies, migratie); en de wereld (schepping, gerechtigheid en vrede). Elke dag begon met een gezamenlijke viering en daarna volgden lezingen over de hoofdthema’s. In de middag was het tijd voor de

keuzebijeenkomsten in drie groepen. ‘s Avonds en tussendoor waren kerken en instituten open, alwaar je in een kleinere groep over een bepaald thema met elkaar van gedachten kon wisselen of informatie kon krijgen over een specifieke kerk, land of instelling.

Het was bijzonder om elke ochtend met honderden Christenen uit tientallen landen een dienst te hebben. De ene keer zat je aan tafel met mensen van het Leger des Heils uit Engeland, een andere keer met een Italiaanse priester en een Oekraïense Orthodoxe schrijver, een ambtenaar van het Roemeense ministerie, een Hongaarse bisschop of iemand uit de Noorse Orthodoxe kerk. Er waren hele goede ontmoetingen, waarin je de eenheid ervoer die er zou moeten zijn tussen Christenen. Soms bleek, dat je allemaal met dezelfde vragen bezig was, bijvoorbeeld rond jeugdwerk of de eenheid van kerken in je land. Op sommige momenten kwam naar voren dat de eenheid nog ver te zoeken is. Dat er weinig aandacht leek te zijn voor bijv. minderheidskerken of migrantenkerken. Dat erover gerechtigheid en zorg voor elkaar gesproken werd, maar er geen aandacht was of gepraat werd met de mensen om wie het ging.

beschilderde klooster uit Roemeens Moldavië

Als kerken, kerkmensen moeten we nog veel leren. Daarvoor zijn ontmoetingen met elkaar goed: om te leren luisteren naar elkaar

en hopelijk dan ook te zorgen voor elkaar. De volgende assemblee is waarschijnlijk over 10 jaar, misschien kunnen we alvast gaan oefenen. En dat we dan samen dat mogen doen en ervaren, wat Jezus Zelf aangegeven heeft: God liefhebben met geheel ons hart, verstand en kracht en onze naaste als onszelf. Dat we niet meer zelf of onze kerk in het middelpunt willen hebben, maar God en onze naaste. Soms waren die momenten er al, ik heb mooie herinneringen aan bepaalde gesprekken of delen van vieringen. God brengt ook mensen bij elkaar om samen Hem te dienen en samen te zorgen voor elkaar en anderen.

Roemeense orthodoxe nonnen bij de slotviering van de 3e Oecumenische Assemblee

Missiologie

Dit collegejaar ben ik begonnen om missiologie te geven op het theologisch instituut. Het is een keuzevak voor studenten die meer willen leren over zending, diaconaat, kerk en cultuur, kerk en andere religies, gemeenteopbouw, enz. Het is mooi om dit vak te kunnen geven. De studenten zijn gemotiveerd en vaak hebben we naar aanleiding van een thema interessante gesprekken.

In de communistische tijd was het de kerk verboden om zich met deze onderwerpen bezig te houden. In het geheim gebeurde er nog wel wat, maar te merken is ook dat men nu weer heel veel moet opbouwen. Het is goed om

samen na te denken daarover en te kijken op welke manier de ervaringen uit Nederland en andere landen in deze context passen.

Pastoraat, islam, Orthodoxe theologie

De afgelopen tijd heb ik me met veel verschillende dingen bezig gehouden. Dat blijkt al uit het bovenstaande en dat is nog maar een deel van alles.

In oktober werd een studieweek georganiseerd voor Hongaarse en Nederlandse predikanten over contextueel pastoraat. Er waren twee docenten uit Nederland, die ruim ervaring op dit gebied hebben. Het gaat om pastoraat waarbij ook heel specifiek aandacht is voor de context van de mensen: hoe zijn de familierelaties en/of welke andere personen spelen een belangrijke rol in het leven van deze persoon? Het was interessant om met mensen uit verschillende landen met dit thema bezig te zijn. Elk land heeft zijn eigen specifieke zaken (bijv. de invloed van het communisme op het leven van mensen), maar er zijn ook veel overeenkomsten: overal kunnen relaties tussen ouders en kinderen moeizaam zijn of moeten mensen familiegebeurtenissen verwerken.

Op het instituut zijn de afgelopen tijd meerdere sprekers uit Nederland geweest. Ik schreef al over de studiedagen over Israël. Daarnaast hadden we een lezing van een predikant over palliatieve zorg en stervensbegeleiding. Een thema dat de studenten erg aansprak, later als predikant zullen ze daar ook mee te maken krijgen.

Een andere spreker vertelde over de islam. Men weet er hier niet veel van af. Er wonen in Roemenië wel moslims, maar niet veel en de meesten wonen helemaal in het zuiden van het land. De meeste informatie komt

uit kranten en die zijn meestal erg negatief. Men is bang (of de kranten kweken angst) voor islamitisch terrorisme en daardoor worden alle moslims al gauw zwart-wit op een hoop geschoven en negatief bekeken. Dit beeld werd nu genuanceerd en men liet zien dat je als christen ook op een goede manier contacten kunt hebben met moslims.

Zelf ben ik bezig om me steeds verder te verdiepen in de Roemeense Orthodoxe theologie. Uiteraard weet ik aardig wat, omdat ik hier al een tijd ben. Maar het valt me op, dat hoe meer ik weet, ik ook steeds meer nieuwe vragen krijg. Elke keer ontdek ik weer wat nieuws. Het is een totaal andere wereld en theologie dan de West-Europese. Je merkt het al, als je een kerk binnenloopt: de mooie schilderijen met Bijbelse taferelen en met heiligen van onder tot boven op alle muren en plafonds, de geur van wierook, het gezang van de priesters, mensen die even binnenkomen om de icoon te kussen. Liturgische teksten en theologische boeken die teruggrijpen op de oud-kerkelijke tradities.

beschilderde klooster uit Roemeens Moldavie

Er zijn veel overeenkomsten, maar ook veel verschillen met Protestanten: door een andere interpretatie van Bijbelteksten en oude geschriften en door een anders verlopen geschiedenis. Intrigerend, maar soms ook moeilijk om het als Protestant precies te kunnen begrijpen. Ik heb daarom meerdere theologische boeken aangeschaft, bezoek kerken, spreek mensen en zo kan ik stukje bij beetje die wereld verder ontdekken.

Hartelijke groeten. God zij met u allen!

Foka

*Het werk van Foka van de Beek is alleen mogelijk door uw betrokkenheid én financiële ondersteuning.
U kunt het werk van haar ondersteunen met een gift op giro 456 Kerk in Actie o.v.v. Foka van de Beek.
Uw bijdrage doet ertoe!*

Deze brief is uitgegeven door **Kerk in Actie**, Postbus 456, 3500 AL Utrecht. Giro 456, Kerk in Actie, Utrecht. Adreswijzigingen (voor zover de brieven verstuurd zijn door het Landelijk Dienstencentrum van de Protestantse Kerk in Nederland) doorgeven aan de afdeling Adressen (Mw. M. Lagerweij), Postbus 8507, 3503 RM Utrecht, tel. 030-880 17 25, email: adressen@pkn.nl S.v.p. de codes vermelden die op de envelop staan. Op aanvraag kan de rondzendbrief ook per email gestuurd worden.